

Collegeprogramma 2009-2012

MISSIE VAN HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN

De Stichtse Rijnlanden zorgt als waterautoriteit voor veilige dijken, droge voeten en schoon water. Kernwaarden bij onze aanpak zijn:

- *duurzaamheid,*
- *kwaliteit,*
- *innovativiteit en*
- *efficiency.*

We zijn zichtbaar en bereikbaar voor de inwoners van ons gebied. We werken intensief met andere partijen samen, want waterbeheer kan niet los worden gezien van de samenleving. De Stichtse Rijnlanden stemt het waterbeheer af op de eisen van de toekomst en werkt daartoe actief mee aan de totstandkoming van het waterbeleid.

Bron: Voorjaarsnota 2007; Ontwerp-Waterbeheerplan 2008

Inhoudsopgave

Voorwoord	blz. 3
Samenvatting actiepunten	blz. 4
I. Goed ons werk doen	blz. 6
Veilige dijken	blz. 4
Droge voeten	blz. 5
Schoon water	blz. 7
II. Op een maatschappelijk verantwoorde manier	blz. 11
III. Midden in de samenleving	blz. 13
IV. Met efficiënte inzet van middelen	blz. 15
V. En transparant voor onze ingezetenen	blz. 18

Voorwoord

Op 8 januari 2009 is een nieuwe bestuursperiode van start gegaan: een nieuw gekozen algemeen bestuur is geïnstalleerd en er zijn vier nieuwe hoogheemraden gekozen. De besprekingen in december 2008 naar aanleiding van de verkiezingsuitslag hebben een bestuursprogramma op hoofdlijnen opgeleverd en het nieuwe college van dijkgraaf en hoogheemraden heeft de opdracht gekregen om met een uitwerking daarvan te komen om te laten zien hoe dit college hieraan handen en voeten wil geven. Daarbij is het de uitdrukkelijk de bedoeling van het college van dijkgraaf en hoogheemraden om met het algemeen bestuur hierover in gesprek te gaan. Het ontwerp-programma is daarom besproken in de vergadering van het algemeen bestuur op 25 maart 2009 en dit heeft ook geleid tot enkele aanpassingen. Het college heeft nu besloten het programma vast te stellen en hiermee verder aan de slag te gaan.

Is een vastgesteld collegeprogramma een dichtgetimmerde bestuurlijke blauwdruk voor de komende vier jaar? Dat is in elk geval niet de bedoeling van dit college en in de huidige onzekere economische omstandigheden is dat natuurlijk ook onmogelijk. Wel wordt hiermee, op basis van het bestuursprogramma op hoofdlijnen, de koers verder ingevuld. En die koers wordt jaarlijks bij het vaststellen van de voorjaarsnota weer herijkt. Dan kunnen nieuwe ontwikkelingen weer bij de afwegingen van het algemeen bestuur worden betrokken en moet worden bekeken of – en zo ja, in hoeverre – die koers moet worden bijgesteld en of de ‘realiseringssnelheid’ van doelstellingen moet worden aangepast.

Samen met het algemeen bestuur willen ons college graag werken aan de taken waarvoor Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden als regionale waterautoriteit verantwoordelijk wil zijn.

Houten, 21 april 2009

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Samenvatting actiepunten (met verwijzing naar de betreffende bladzijde)

Als de discussie over de veiligheidsnormen voor dijkringen landelijk verder is uitgekristalliseerd, komt het college met een notitie hierover naar het algemeen bestuur (blz. 6).

Het algemeen bestuur wordt vroegtijdig door het college bij de besluitvorming betrokken over de primaire kering Hollandse IJssel (Noordelijke IJsseldijk) (blz. 6).

Eind 2009 legt het college het ontwerp-waterbeheerplan 2010 – 2015 voor aan het algemeen bestuur ter definitieve besluitvorming (blz. 8).

Het college zal in 2009 zijn visie inzake Rijnenburg aan het algemeen bestuur voorleggen (blz. 9).

Het college laat onderzoek verrichten waar de potenties van flexibel en dynamisch peilbeheer meerwaarde kunnen bieden (blz. 10).

De haalbaarheidsstudie, die medio 2009 gereed moet zijn, wordt door het college besproken met de commissie Bestuurlijke aangelegenheden, middelen en zuiveringsbeheer (blz. 10).

Medio 2009 legt het college een plan van aanpak aan het algemeen bestuur voor over hoe maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) geïmplementeerd moet worden in de organisatie van ons waterschap (blz. 11).

In het voorjaar van 2009 herijkt het college de uitgangspunten van het voorontwerp van de keur in de commissies en in het najaar legt het college de ontwerp-keur ter vaststelling voor aan het algemeen bestuur (blz. 12).

Bij de fysieke (her)inrichting van onze wateren en keringen wil het college waar mogelijk ruimte bieden aan inwoners om het water in hun leefomgeving ook recreatief te kunnen beleven (blz. 13).

Bij de komende voorjaarsnota komt het college expliciet terug op de kostenontwikkeling en de tariefsontwikkeling, opdat deze aspecten betrokken kunnen worden bij de door het algemeen bestuur te maken afwegingen en keuzes in dit verband, waarbij ook een '0-variant' wordt voorgelegd (blz. 15).

Het college gaat onderzoeken of er nog fasering mogelijk is in de projecten en investeringen die reeds in de meerjarenramingen zijn opgenomen, zowel op het gebied van het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer, bijvoorbeeld door levensduurverlenging (blz. 15).

Inmiddels is het college al gestart met een inventarisatie van projecten en investeringen om te bezien welke faseringen mogelijk zijn teneinde de opwaartse druk op de tarieven te verminderen en wij komen daar op terug bij de komende voorjaarsnota, maar ook bij de latere voorjaarsnota's omdat we dit jaarlijks tegen het licht willen houden (blz. 15).

Het college gaat onderzoeken of er een goed hanteerbare systematiek mogelijk is waarbij meer samenhang kan worden gebracht tussen de begrote kapitaallasten van de oude en nieuwe investeringen en de prioritering van de investeringsplanning (blz. 14).

Het college bekijkt of de landelijke evaluatie ook gevolgen heeft voor de regelgeving van De Stichtse Rijnlanden op het gebied van kostenverdeling en belastingheffing (met name de kostentoedelingsverordening) en legt dit voor aan het algemeen bestuur (blz. 16).

Binnen twee jaren komt het college met een notitie over de huisvesting van onze centrale organisatieonderdelen (blz. 17).

Het college vindt het belangrijk dat ook het bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden concreet inhoud gaat geven aan deze code en als een van de stappen daartoe komen wij voor de zomer van 2009 met een voorstel voor een nieuwe integriteitsregeling, voor zowel bestuurders als medewerkers (blz. 19).

Het college komt in de 2^e helft van 2009 met een notitie over een rekenkamerfunctie, maar hier geldt dat het om een instrument gaat van het algemeen bestuur, dus het gaat dan om een voorzet van het college, niet meer en niet minder (blz. 19).

Het college wil inhoud blijven geven aan de samenwerking in Het Waterschapshuis omdat het duidelijk een meerwaarde heeft voor de waterschappen. (blz. 21).

De resultaten van het imago-onderzoek en het plan van aanpak voor het nieuwe communicatiebeleidsplan worden in het voorjaar van 2009 besproken met de commissie BMZ en in het najaar van 2009 legt het college het nieuwe communicatiebeleidsplan 2009 – 2012 ter vaststelling voor aan het algemeen bestuur (blz. 21).

I. GOED ONS WERK DOEN

1. Veilige dijken

Bescherming tegen overstromingen staat voorop

Met het advies van de Deltacommissie en de vertaling daarvan in het Nationaal Waterplan zijn de hoofdlijnen voor het waterveiligheidsbeleid op de lange termijn uitgezet. In het Waterbeheerplan is hierop aangesloten. De onderdelen van het advies zullen de komende jaren ingevuld gaan worden, waarbij belangrijke keuzes moeten worden gemaakt.

De uitwerking van het beleid zal gedeeltelijk op landelijk en gedeeltelijk op regionaal niveau plaatsvinden. Op landelijk niveau brengt het waterschap zijn standpunt in en levert het een bijdrage aan de beleidsontwikkeling. Op regionaal niveau is het waterschap, vaak samen met provincies, gemeenten en buurwaterschappen, bepalend voor het (operationele) beleid.

Veiligheidsnormen

In 2011 moeten (voorlopige) nieuwe veiligheidsnormen worden vastgesteld. Op dit moment gelden voor de 3 dijkringen binnen het waterschap verschillende normen. De vraag is of deze normen gelijk getrokken moeten worden.

Hogere normen betekenen dat maatregelen nodig zijn. Als het bestaande beleid wordt doorgetrokken wordt de hogere veiligheid bereikt door rivierverruiming. De vraag is of dit nog mogelijk is langs Nederrijn en Lek en of niet weer naar dijkverbetering wordt gekeken, wat ingrijpende gevolgen voor de omgeving heeft.

Het spreekt vanzelf dat de toetsingsresultaten van regionale waterkeringen aan de normen van de (inter)provinciale Verordening waterkering West-Nederland worden vertaald in (aanpassingen van) het hiervoor geldende groot onderhoudsplan van het waterschap, opdat eventuele gebleken knelpunten tijdig en adequaat kunnen worden aangepakt.

Actie: als de discussie over de veiligheidsnormen landelijk verder is uitgekristalliseerd, komt het college met een notitie hierover naar het algemeen bestuur.
--

Primaire kering Hollandse IJssel (Noordelijke IJsseldijk)

Deze kering beschermt de Randstad bij overstromingen vanuit de grote rivieren. Momenteel vindt onderzoek plaats hoe de gewenste veiligheid kan worden gerealiseerd. Op basis van dit onderzoek zullen keuzes moeten worden gemaakt. Nu is het daarvoor nog te vroeg.

Actie: het algemeen bestuur wordt vroegtijdig door het college bij deze besluitvorming betrokken.
--

Veiligheid in buitendijks gebied en Ruimte voor de Lek

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is géén voorstander van meer bebouwing in de uiterwaarden.

Onderzoek veiligheid Rijnmond

De Deltacommissie adviseert het Rijnmondgebied te beschermen met (storm)vloedkeringen die het water uit zee en uit de rivieren keren. Daarbij wordt ook aan een kering in de Lek gedacht.

Dit idee zal de komende jaren worden uitgewerkt. De inzet van het college is dat de uitwerking zo plaatsvindt, dat het overstromingsgevaar niet wordt afgewenteld op het gebied dat bovenstrooms van deze kering ligt (Lopikerwaard en Kromme Rijngebied).

Financiering verbetering primaire keringen

De instandhouding van de dijken (de primaire keringen) is een taak van de waterschappen, maar de verbetering ervan – en dan met name de financiering – is een taak van de rijksoverheid. Het laatste is echter geen garantie dat altijd voldoende geld beschikbaar is en

of het geadviseerde Deltafonds er komt, is nog niet zeker. Als de veiligheid van onze inwoners daardoor in gevaar zou dreigen te komen, dan wijst De Stichtse Rijnlanden de mogelijkheid om voor (voor-)financiering te zorgen niet bij voorbaat af, zij het onder strikte voorwaarden.

Muskus- en beverrattenbestrijding

Onze zorgplicht voor de instandhouding en betrouwbaarheid van dijken, kaden en oevers leidt er ook toe dat de muskusratten en de beverratten bestreden moeten blijven worden.

Uiteraard volgt het college met belangstelling de proeven die in den lande worden uitgevoerd om andere, meer diervriendelijke vangstmethoden te onderzoeken. Het staken van de bestrijding van deze dieren in een gebied als het onze is echter geen optie (denk alleen al aan het veenweidegebied), nog afgezien van het feit dat we dat niet alleen als De Stichtse Rijnlanden kunnen beslissen.

Veiligheidsregio's

Waterschappen spelen een belangrijke rol in de bestrijding van calamiteiten en rampen in situaties die watergerelateerd zijn. Wateroverlast als gevolg van een dijkdoorbraak (maar ook ten gevolge van overvloedige neerslag) is hierbij één van de belangrijkste. In 2006 heeft de regering de Taskforce Management Overstromingen (TMO) opgericht met als doel de verschillende verantwoordelijke partijen in Nederland beter voorbereid te laten zijn op een overstroming. Dit heeft geleid tot een verbetering van calamiteitenplannen, opstellen van rampenbestrijdingsplannen en gezamenlijke oefeningen

Waterschappen werken hiertoe samen met de Veiligheidsregio's. De Veiligheidsregio is een samenwerking tussen GHOR (brandweer, politie, ambulance), gemeenten, provincie en waterschap. Met de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) is een convenant afgesloten door de Utrechtse waterschappen en sinds 2007 is een gezamenlijke vertegenwoordiger gestationeerd bij de VRU. Deze heeft als taak om het waterschap "op de kaart" te krijgen bij de andere partijen opdat onder andere calamiteitenplannen en rampenbestrijdingsplannen op elkaar worden afgestemd.

In de Veiligheidsregio Midden Holland is De Stichtse Rijnlanden via de Zuid-Hollandse waterschappen vertegenwoordigd.

2. Droge voeten

'Nederland veroveren op de toekomst'

Zo heet de watervisie die het kabinet Balkenende IV op 7 september 2007 heeft gepresenteerd. Deze visie is het startpunt van het eerste Nationale Waterplan, dat in 2009 zal worden vastgesteld en dat een integraal landsdekkend raamwerk moet zijn voor het toekomstige waterbeleid. Het kabinet heeft in dit kader ondermeer besloten om uitgangspunten voor een klimaatbestendige inrichting van Nederland op te stellen, uitmondend in een afwegingskader om ten aanzien van dit aspect betere beslissingen te nemen over locatiekeuzes.

Op pagina 23 en 24 van de visie stelt het kabinet ondermeer het volgende (citaat):

"Het gaat daarbij niet alleen om meer ruimte voor water. Het gaat ook om het bevestigen van de essentiële rol die water speelt in de natuurlijke en landschappelijke systemen die de dragers zijn van de ruimtelijke ontwikkeling. Grote delen van de karakteristieke Nederlandse natuur hebben te kampen met een structureel tekort aan water (verdroging). Terugdringing van verdroging is essentieel voor behoud van de natuur. De anti-verdrogingsdoelstellingen in prioritair gebieden zullen worden gehaald.

In grote delen van het westelijk veenweidegebied in het Groene Hart en Laag Holland zijn ingrijpende maatregelen nodig om de voortgaande bodemdaling, de versnippering van het watersysteem en de verzilting tegen te gaan. De overkoepelende doelstelling hiervoor is het tot stand brengen van een sterke economische structuur. Terugdringing van de bodemdaling en het realiseren van een duurzaam watersysteem vormen daarvoor een wezenlijke basis. Inmiddels wordt deze beleidsfilosofie (.....) in drie projecten in het westelijke veenweidegebied toegepast. Het kabinet wil dat het automatisme verdwijnt dat het peil de functie volgt. Per gebied zal de afweging moeten worden gemaakt in hoeverre functies geaccommodeerd kunnen worden met bijbehorend peilbeheer. Het kabinet verwacht hierbij van de waterschappen een proactieve rol, in samenwerking met gemeenten en provincies."

Bron: Nederland veroveren op de toekomst.

Aan deze proactieve rol wil De Stichtse Rijnlanden de komende vier jaar invulling geven – ook in het veenweidegebied - zoals ook blijkt uit het ontwerp-waterbeheerplan dat op 28 oktober 2008 door het algemeen bestuur is vastgesteld en inmiddels ook onderwerp is geweest van een inspraakprocedure.

Actie: eind 2009 legt het college het ontwerp-waterbeheerplan 2010 – 2015 voor aan het algemeen bestuur ter definitieve besluitvorming.

De Stichtse Rijnlanden moet als regionale waterautoriteit in zijn werkgebied hét kenniscentrum zijn op het vlak van integraal waterbeheer. Vanuit die positie vervult het waterschap twee rollen ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen in ons gebied en in de discussies daarover.

- De ene is een sterke, initiërende en adviserende (gevraagd en ongevraagd) rol richting de functietoekennende overheden in dit verband. Het is met name die rol die op proactieve wijze gestalte moet krijgen. Daarbij worden duidelijk de consequenties in beeld gebracht ten aanzien van veiligheid, duurzaamheid en kosten, van de ruimtelijke keuzes waar deze overheden voor staan. Dat impliceert tevens dat ons waterschap zichzelf ook vroegtijdig de vraag stelt hoe we in een bepaald gebied met de kerntaak 'peilbeheer' om willen gaan. Zeker als de gevolgen van een voorgenomen functietoekenning (-wijziging of -handhaving) een zodanige impact hebben op de hiervoor genoemde aspecten van de waterschapstaken dat het waterschap de rekening ervan in redelijkheid niet meer bij zijn belastingplichtigen neer kan leggen. En het antwoord op die vraag moet ons waterschap ook in dat geval proactief uitdragen bij andere betrokken overheden!
- Als die andere, functietoekennende overheden (rijk, provincie en gemeente) eenmaal hun beslissing hebben genomen, dan komt de andere rol van ons waterschap in beeld, namelijk die van uitvoerder, in dit geval vertaler van die keuze in de vormgeving van het integrale waterbeheer. Het waterschap is dan functievolgend.

De adviezen van De Stichtse Rijnlanden zijn objectief vanuit zijn waterbeheertaak en goed onderbouwd. Voor de organisatie van ons waterschap betekent dit alles een grote uitdaging.

In het algemeen geldt, dat een sterke agrarische structuur en een kwalitatief hoogwaardige natuur belangrijke kernkwaliteiten zijn van het landelijke gebied. Daarbij is het van belang, dat het waterschap zich realiseert dat het tot stand brengen van een sterke economische structuur en het terugdringen van de voortgaande bodemdaling langdurige processen zijn, waar veel partijen bij betrokken zijn. Daarbij is en blijft een helder toekomstperspectief van

het grootse belang voor de ondernemers in het gebied. Het college wil daar graag een bijdrage aan leveren, maar gelet op de beperkte financiële mogelijkheden moet die bijdrage wel in het juiste perspectief worden geplaatst.

Het ontwerp-waterbeheerplan is een uitstekende basis om goed in te spelen op het waterbeleid dat het kabinet heeft verwoord in de Watervisie, op de Europese Kaderrichtlijn Water, het Nationaal Bestuursakkoord Water en het aankomende Nationaal Waterplan. Belangrijk is natuurlijk ook het ontwerp Provinciaal Waterplan 2010-2015 en de daarin opgenomen Functiekaart, met een omschrijving van de specifieke doelstellingen voor het waterbeheer.

Dynamisch peilbeheer kan een rol spelen om het watersysteem duurzaam en robuust in te richten. Ook innovatieve oplossingen die kunnen bijdragen aan het vertragen van de bodemdaling, bijvoorbeeld onderwaterdrainage, wil het college met partners nader verkennen. Het college realiseert zich dat, indien het gewenst mocht blijken om tot een minder optimale drooglegging voor de landbouw te moeten besluiten, dit alleen kan bij aanvullende (financiële) instrumenten vanuit de overheid. Gelet op ons financieel beleidskader heeft het waterschap daarvoor geen ruimte.

De mogelijkheden van particulier peilbeheer – uiteraard binnen de daarvoor geldende beleidskaders van provincie en waterschap – moeten niet op voorhand worden afgewezen.

Tenslotte geldt dat de Watertoets bij de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen veel nadrukkelijker - ook bestuurlijk - een rol moet gaan spelen dan tot nu toe het geval is. Dit laatste is eveneens in lijn met wat het kabinet Balkenende IV voorstaat.

Rijnenburg

De gemeente Utrecht zal in het najaar van 2009 haar masterplan voor de ontwikkeling van Rijnenburg vaststellen. In Rijnenburg zullen tussen de vijf en zeven duizend woningen in een gebied van ca. 1.100 ha worden gebouwd. Samen met de bestuurders van de provincie Utrecht en de gemeente Utrecht levert het waterschap bouwstenen voor een klimaatbestendig en duurzaam Rijnenburg, waarbij de uitkomst mede afhankelijk is van hetgeen de discussie over de toekomst van de dijkringen 14 en 15 oplevert. Deze discussie moet eind 2009 tot uitsluitsel leiden.

Het waterschap is met provincie en gemeente partner in het Klimaatatelier. Dit atelier ontwikkelt de bouwstenen uitgaande van zeer hoge ambities. Samen streven naar creatieve en vernieuwende oplossingen met slimme combinaties op het terrein van waterhuishouding, energie, duurzaam ruimtegebruik, infrastructuur, wonen, recreëren en werken.

Actie: het college zal in 2009 zijn visie inzake Rijnenburg aan het algemeen bestuur voorleggen.

3. Schoon water

Waterkwaliteit

Het zuiveren van afvalwater is financieel gezien de meest omvangrijke taak van De Stichtse Rijnlanden. Ca. 50% van de begroting betreft dit onderdeel. Bij de uitoefening van deze taak willen we altijd blijven voldoen aan de wettelijke normen die hiervoor zijn gesteld. Daarnaast moeten we in onze wateren ook zorg dragen voor zodanige maatregelen, ondermeer in de omgeving van lozingspunten van zuiveringsinstallaties - bijvoorbeeld het inrichten van natuurvriendelijke oevers - dat hierdoor niet alleen de ecologische kwaliteit van het water wordt bevorderd, maar dat er ook nog een 'plus' op de fysisch-chemische kwaliteit van het water wordt gezet, bovenop de kwaliteit van het gezuiverde, geloosde afvalwater. Door de mogelijkheid van stapeling van functies kunnen dergelijke maatregelen bovendien een positieve bijdrage leveren aan de vraag naar voldoende water (aanvoer en berging).

De Stichtse Rijnlanden moet daarnaast zeer actief blijven inzetten op de beperking van het aantal riooloverstortpunten in de gemeenten en op het aantal keren dat een riooloverstorting plaats vindt, zeker gelet op de klimaatontwikkeling. Die wijst op meer hevige buien in de zomer en met als mogelijk gevolg ook meer riooloverstorten. Dit heeft een direct effect op de kwaliteit van het oppervlaktewater en juist daarom is De Stichtse Rijnlanden als regionale waterautoriteit bereid om in samenwerking met gemeenten naar oplossingen te zoeken in de rioleringssystemen en afkoppeling. Voor die beoogde samenwerking kan zonodig steun worden ontleend aan de wet Gemeentelijke watertaken op grond waarvan gemeenten sinds 2008 belast zijn met een grond- en hemelwaterzorgplicht.

Hierbij staat voorop dat er oplossingen worden gevonden met de laagste maatschappelijke kosten en dat betekent dat het waterschap op dit punt ook over de grenzen van de eigen taak heen moet durven denken en soms ook in financiële zin 'doen'.

Zoals reeds gememoreerd leveren natuurvriendelijke oevers, flexibel en dynamisch peilbeheer maar ook het herinvoeren van de diepteschouw (ook in de haarvaten van het watersysteem) een bijdrage aan de verbetering van de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater. Onderzoek moet uitwijzen waar de mogelijkheden van flexibel en dynamisch peilbeheer meerwaarde kunnen hebben.

Ook vergroting van de vismigratiemogelijkheden leidt tot een verbetering van de ecologische kwaliteit. Op dit punt wil het college er actief op aansturen dat meer 'waterobstakels' als duikers, stuwen en gemalen goed passeerbaar worden voor vissen. Bij nieuwbouw of renovatie van gemalen zal dit aspect uitdrukkelijk in de plannen worden meegenomen. In dit verband moeten ook de problemen als overmatige kroosvorming en ongewenste toename van exoten als waternavel en Amerikaanse rivierkreeft worden genoemd. Deze zaken hebben juist een negatieve invloed op de waterkwaliteit en de daarom wil het college actief blijven zoeken naar oplossingen hiervoor.

Actie: het college laat onderzoek verrichten waar de potenties van flexibel en dynamisch peilbeheer meerwaarde kunnen bieden.

Ontwikkelingen rwzi Utrecht

Het algemeen bestuur staat voor de beslissing om al dan niet te investeren in de rwzi aan het Zandpad om te kunnen blijven voldoen aan de wettelijk verplichtingen. De keuze is of ons waterschap investeert in de huidige installatie, in een nieuwe compacte installatie op hetzelfde terrein of in een nieuwe rwzi elders. Tot op heden is daarom terughoudendheid betracht bij het doen van investeringen.

Omdat bij twee van de drie varianten in meer of mindere mate woningbouw mogelijk is op deze locatie, is in januari 2008 een stuurgroep opgericht waarin, naast ons waterschap en de gemeente, ook de provincie bestuurlijk is vertegenwoordigd. Er is inmiddels een intentieovereenkomst ondertekend, waarin een resultaatbeschrijving en planning voor de gezamenlijke haalbaarheidsstudie is vastgelegd.

Actie: de haalbaarheidsstudie, die medio 2009 gereed moet zijn, wordt door het college besproken met de commissie Bestuurlijke aangelegenheden, middelen en zuiveringsbeheer.

II. OP EEN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORDE MANIER

Waterbeheer dicht bij het natuurlijke watersysteem houden

“Het gaat ook om het bevestigen van de essentiële rol die water speelt in de natuurlijke en landschappelijke systemen die de dragers zijn van de ruimtelijke ontwikkeling.”, zo schrijft het kabinet op blz. 23 in de Watervisie. Dit houdt in dat we als waterschap met het waterbeheer niet tegen de natuurlijke beweging in moeten willen roeien, maar aansluiting moeten zoeken bij wat er van oudsher op natuurlijk en landschappelijk gebied voorhanden is. Dat maakt de inrichting van een gebied, stedelijk of landelijk, ook duurzamer en meer klimaatbestendig. Bovendien is het, zeker op termijn, ook goedkoper.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)

Het college wil MVO zodanig inhoud geven dat naast het streven naar maatschappelijke waardering (profit) ook rekening wordt gehouden met de effecten van de bedrijfsactiviteiten op het natuurlijke leefmilieu (planet) en met de gevolgen voor menselijke aspecten binnen en buiten het bedrijf (people). Tussen deze drie waarden dient balans gevonden te worden. Om zijn maatschappelijke taken te kunnen vervullen moet ook het waterschap zich rekenschap geven van consequenties voor natuur en milieu daarbij ook rekening houdend met belangen van omwonenden en consumenten.

Het thema MVO is opgesplitst in een viertal onderdelen:

1. Goed werkgeverschap

Het waterschap heeft zorg voor de belangen van haar medewerkers door een adequaat personeels- en organisatiebeleid te ontwikkelen en uit te voeren en te streven naar betrokken en gemotiveerde medewerkers;

2. Inkoop en aanbesteding

Het waterschap streeft naar een eenduidig en transparant inkoop- en aanbestedingsbeleid dat voldoet aan de Europese richtlijnen;

3. Duurzaamheid

Het waterschap is bezig een certificaat te behalen voor het duurzaam beheren van haar terreinen om zodoende een voorbeeld te zijn voor gemeenten en andere terreinbeheerders en daardoor op termijn een gedragsverandering te bewerkstelligen.

Daarnaast koopt het waterschap enerzijds groene stroom in bij een energiebedrijf hetgeen past in het duurzame energiebeleid. Anderzijds wekt het waterschap zelf groene stroom op in de eigen biogasinstallaties. Dit biogas komt vrij bij de vergisting van zuiveringsslib, een restproduct van de zuivering van afvalwater.

4. Internationale samenwerking

In het Akkoord van Schokland hebben we ons als waterschappen verplicht een bijdrage te leveren aan het bereiken van de Millenniumdoelstellingen. Met het beschikbaar stellen van kennis (geen financiële bijdragen), in samenwerking met andere waterschappen of medeoverheden, wil het college die bijdrage leveren op de gebieden waar ons waterschap een duidelijke toegevoegde waarde kan inbrengen op basis van zijn kennis en ervaring. Op deze wijze wordt ook de brede blik en het omgevingsbewustzijn van onze medewerkers versterkt. Daarom moeten ons waterschap die bijdrage zelf leveren en niet uitbesteden aan commerciële partijen.

Actie: medio 2009 legt het college een plan van aanpak aan het algemeen bestuur voor over hoe MVO geïmplementeerd moet worden in de organisatie van ons waterschap.

Aandacht voor cultuurhistorie

Op 27 september 2007 heeft het algemeen bestuur een beleidsnota vastgesteld over hoe we als waterschap willen omgaan met cultuurhistorisch waardevolle waterstaatsobjecten. De daarin verwoorde visie kan als volgt worden samengevat:

- De Stichtse Rijnlanden beschouwt de watergebonden cultuurhistorie als onderdeel van zijn identiteit als waterschap.
- Cultuurhistorie is geen kerntaak van het waterschap. Wel draagt De Stichtse Rijnlanden verantwoordelijkheid voor het watererfgoed in zijn gebied, in het bijzonder waar sprake is van eigendom en/of beheer.
- De Stichtse Rijnlanden wil een voorbeeldfunctie vervullen als zorgvuldig beheerder van het huidige én het toekomstige watererfgoed.

De inventarisatie van cultuurhistorisch waardevolle waterstaatsobjecten, behorende bij de beleidsnota, heeft tevens geleid tot de succesvolle publicatie 'Utrechts Water, 1000 jaar waterbeheer in de Stichtse Rijnlanden'.

Het college wil dit beleid in de komende periode voortzetten. Niet alleen omdat het onderdeel is van onze identiteit, maar ook omdat het een goede manier is om een verbinding te leggen met het huidige waterschapswerk en daarover te communiceren met onze ingezetenen.

Minder regeldruk

De nieuwe keur, geënt op de model-keur van de Unie van Waterschappen en daarmee ook op de nieuwe Waterwet die naar verwachting in december 2009 in werking treedt, is in voorbereiding. De bestuurlijke uitgangspunten zijn al eens onderwerp van bespreking geweest in twee commissies van het algemeen bestuur in 2006, toen het nog de bedoeling was dat de Waterwet per 1 januari 2008 in werking zou treden. Die uitgangspunten – toen breed gesteund – zijn ondermeer:

- alleen regels vaststellen die we willen handhaven (geen 'symboolwetgeving' en in de praktijk 'dode letters');
- minder regeldruk (meer met meldingen werken i.p.v. vergunningen).

De voorbereiding van de nieuwe Waterwet - en ook daaraan gerelateerde wetgeving - duurde langer dan verwacht en daarmee kwam ook de voorbereiding van de nieuwe keur in vertraging. In het najaar van 2009 wordt de nieuwe keur ter vaststelling aangeboden, maar dit voorjaar wil het college de uitgangspunten nogmaals in commissieverband herijken, opdat hiermee rekening kan worden gehouden bij het opstellen van het voorontwerp van de keur, voordat deze de inspraakprocedure doorloopt.

Actie: in het voorjaar van 2009 herijkt het college de uitgangspunten van het voorontwerp van de keur in de commissies en in het najaar legt het college de ontwerp-keur ter vaststelling voor aan het algemeen bestuur.

III. MIDDEN IN DE SAMENLEVING

Concentratie op kerntaken of brede blik

De Stichtse Rijnlanden kiest nadrukkelijk voor een rol als regionale waterautoriteit. Dat houdt veel meer in dan 'dat je op het waterschapsdomein de baas bent'. Het benadrukt juist dat het waterschap met een brede blik naar z'n omgeving kijkt om vervolgens met hetgeen is waargenomen ook naar z'n eigen taakvervulling te kijken. De kunst is vervolgens om het niet bij kijken te laten, maar er als college ook een handelingsperspectief aan te koppelen! Als we als waterschap vinden dat waterbeheer niet los kan worden gezien van de samenleving, dan is kijken met en toepassing geven aan een brede blik de enige manier om de regionale waterautoriteit te worden.

De stelling dat in de komende vier jaar de lasten niet omhoog gaan, is niet vol te houden gelet op deze ambitie en op wat er aan wateropgaven (klimaatverandering, zeespiegelrijzing, hogere veiligheidseisen, gevolgen van de Deltacommissie enz.) op het waterschap af komt in de komende jaren. Dat zal ook het geval zijn als rijk en provincie hierbij hun verantwoordelijkheid nemen en er meer geld voor uittrekken.

Als we als waterschap het waterbeheer echter niet los willen zien van de samenleving, houdt dat anderzijds ook in dat het college met de lastendruk rekening moet houden met wat er in de samenleving aan de hand is, bijvoorbeeld nu een economische teruggang als gevolg van de kredietcrisis.

Recreatief medegebruik

Waterbeheer kan niet los worden gezien van de samenleving; onze inwoners hebben allemaal in meer of mindere mate hun eigen beleving met water. Daar wil De Stichtse Rijnlanden ook op ingaan. Waar mogelijk wil het college daarom via die beleving van het oppervlaktewater het werk van het waterschap dichterbij onze inwoners brengen, zonder hierbij teveel in 'zendingsdrang' te vervallen. Bij de fysieke inrichting van onze wateren en onze keringen wil het college hiermee dus nadrukkelijk rekening houden, bij voorkeur uiteraard in samenwerking met andere partijen. Maar ook hier geldt dat over de grenzen van de eigen taak heen moet durven worden gedacht en soms ook 'gedaan'. De primaire functies moeten daarbij voorop blijven staan, want we zijn nu eenmaal een waterschap en geen recreatieschap.

Dat neemt niet weg dat we als waterschap een taak als 'gastheer' hebben en we fietsers, kanovaarders, vissers en wandelaars waar mogelijk de ruimte willen geven in en op het stukje leefomgeving dat De Stichtse Rijnlanden in handen heeft. Met het visserijplatform van beroeps- en hobbyvissers in ons gebied wil het college om tafel zitten over hoe zij binnen de doelstellingen van de KRW een bijdrage kunnen leveren aan de ecologische kwaliteit van het water. Met dat platform wil het college ook een Visstand Beheer Commissie oprichten waarin ondermeer aan de orde komt welke voorwaarden verbonden moeten worden aan de verhuur van visrechten, bijvoorbeeld ten aanzien van het maken van jaarlijkse visplannen over de samenstelling en hoeveelheid van de vis die er uitgezet en onttrokken kan worden en waar gevisst kan worden zonder schade voor oevers, kunstwerken en natuur.

Actie: bij de fysieke (her)inrichting van onze wateren en keringen wil het college waar mogelijk ruimte bieden aan inwoners om het water in hun leefomgeving ook recreatief te kunnen beleven.

Wettelijk vastgelegde natuurdoelstellingen.

Als in het beheergebied van De Stichtse Rijnlanden door bevoegde overheidsinstanties gebieden zijn aangewezen als natuurgebieden en daarin komt waterafhankelijke 'natte natuur' voor, dan levert het waterschap daaraan de bijdrage die vanuit de waterschapstaken nodig is om de gestelde natuurdoelstellingen te halen. Ook hier geldt dat de kansen op het behalen van ook andere doelstellingen - meer waterberging, natuurvriendelijke oevers - met

beide handen moeten worden aangegrepen door het waterschap. Het zoeken naar synergie ('win-win') is daarom ook ten aanzien van dit punt een belangrijke opgave voor het college. Het is uiteraard van belang dat ook de grondeigenaren op vrijwillige basis bij deze ontwikkelingen worden betrokken, bijvoorbeeld in het kader te leveren groen - blauwe diensten op basis van reële vergoedingen. Bij de ontwikkeling van nieuwe functies (verstedelijking, natuur e.d.) geldt wel dat de praktijk van het waterbeheer gericht blijft op de huidige functie totdat een daadwerkelijke functieverandering heeft plaatsgevonden, zoals dat in het Provinciaal waterplan is opgenomen.

Samenwerking met andere waterschappen

De laatste tien jaren hebben een flinke opschaling laten zien van waterschappen. Inmiddels zijn er nog 26. Bij de oprichting was ons waterschap een van de grootste en nu is het een kleine middenmoter. De vraag is relevant hoe samenwerking tussen waterschappen optimaal vorm gegeven kan worden.

Samenwerking met andere waterschappen is onontbeerlijk, zeker als De Stichtse Rijnlanden ook een innovatieve organisatie wil zijn, en krijgt op allerlei manieren zijn beslag.

Beleidsmatig bijvoorbeeld binnen de stroomgebieden, op het gebied van ICT binnen het Waterschapshuis en STOWA voor onderzoek op het terrein van waterbeheer. Ook de voorbereiding op de invoering van de nieuwe waterschapswet is deels gezamenlijk ter hand genomen met ondersteuning vanuit de Unie van Waterschappen. Ons waterschap werkt al samen op het gebied van het laboratorium (Rivierenland) en de belastingheffing en -inning (Waterbedrijf Limburg).

Agenda vitaal platteland

Het college is van mening dat De Stichtse Rijnlanden als regionale waterautoriteit ook een rol moet spelen in Agenda vitaal platteland, de uitvoeringsagenda van het investeringsbudget landelijk gebied (ILG). Die is er voor bedoeld dat meerdere (overheids-)organisaties, die in een bepaald gebied iets willen realiseren vanuit hun primaire verantwoordelijkheid, met elkaar gaan samenwerken om dat proces te vergemakkelijken en om ook de kansen te benutten dat zaken in elk geval goed worden afgestemd en waar mogelijk integraal worden aangepakt. In het Kromme Rijngebied en in de Lopikerwaard participeert het waterschap daarom in daartoe opgerichte stichtingen. Het college wil de inbreng van ons waterschap vooral laten lopen via de lijnen van (uitvoering van) de watergebiedsplannen.

IV. MET EFFICIENTE INZET VAN MIDDELEN

Efficiency

Het is belangrijk dat een organisatie als het waterschap op allerlei manieren voortdurend blijft streven naar efficiencyverbetering: kijken of iets goedkoper of beter kan voor hetzelfde geld. We worden immers betaald met geld van de inwoners van ons gebied. Het is echter niet reëel om vol te houden dat taakuitbreiding of -intensivering bekostigd kan worden uit nog te behalen efficiencywinst, al moet dit instrument niet op voorhand ter zijde worden geschoven.

Financieel beleidskader

Om lasten in de hand te houden, moeten we kosten beheersen. We willen in de komende vier jaar kiezen voor een kostenontwikkeling die inhoudt dat de inflatie daarin wordt meegenomen. Naast de inflatie groeit onze begroting t.g.v. de toename van wettelijk opgedragen taken, het al vastgestelde beleid, de afgesproken investeringen en door het nieuwe (ontwerp-)waterbeheerplan. Een deel van die stijging is met ingang van 2010 al gedekt. Er is dan namelijk structureel 1 miljoen Euro beschikbaar door reeds gerealiseerde bezuinigingen en efficiencyverbeteringen in de organisatie van De Stichtse Rijnlanden.

Actie: bij de komende voorjaarsnota komt het college expliciet terug op de kostenontwikkeling en de tariefsontwikkeling, opdat deze aspecten betrokken kunnen worden bij de door het algemeen bestuur te maken afwegingen en keuzes in dit verband, waarbij ook een '0-variant' wordt voorgelegd.

Het is duidelijk dat er forse financiële inspanningen op onze weg komen die op enigerlei wijze hun vertaling zullen vinden in de belastingheffing. Het is daarbij de kunst een balans te vinden tussen ambitie, lastenstijging en de ontwikkelingen in de maatschappij. Het college wil zich maximaal inspannen om de jaarlijkse lastenstijging voor inwoners, woning- en grondeigenaren en bedrijven niet te laten toenemen (t.o.v. het huidige meerjarenperspectief).

Actie: het college gaat onderzoeken of er nog fasering mogelijk is in de projecten en investeringen die reeds in de meerjarenramingen zijn opgenomen, zowel op het gebied van het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer, bijvoorbeeld door levensduurverlenging.

Dit geldt in versterkte mate voor de projecten en investeringen die nog op ons afkomen en die nog niet in de meerjarenramingen zijn verwerkt. Vooral de geprognosticeerde forse investeringsbedragen op het gebied van zuiveringsbeheer (de exploitatie- en kapitaallasten op dit werkterrein maken nu al ca. 50% van de begroting uit) moeten in dit verband met extra aandacht worden bekeken. Het is natuurlijk altijd van belang, maar vooral bij kapitaalsintensieve investeringen zoals in het zuiveringsbedrijf moet voor het bestuur op transparante wijze helder worden gemaakt waar de keuzemogelijkheden liggen en welke (mogelijke) gevolgen daaraan zijn verbonden. Het bestuur kan dan zaken tegen elkaar afwegen en hoeft zich niet te beperken tot 'ja of nee' op één voorgelegde (voorkeurs-)variant. De focus moet vooral liggen op faseringsmogelijkheden, omdat we reeds afgesproken ambities, bijvoorbeeld in het ontwerp-waterbeheerplan, of wettelijke normen, bijvoorbeeld voor emissies van rwzi's, wél overeind willen houden. Ook onderzoek naar het gebruik van kosteneffectieve, innovatieve technieken en technische levensduurverlenging van kapitaalsintensieve objecten kan een bijdrage leveren aan beperking van de lastenstijging. Indien zich andere mogelijkheden aandienen om de kosten te beperken zullen die vanzelfsprekend nader worden onderzocht.

Actie: inmiddels is het college al gestart met een inventarisatie van projecten en investeringen om te bezien welke faseringen mogelijk zijn teneinde de opwaartse druk op de tarieven te verminderen en wij komen daar op terug bij de komende voorjaarsnota, maar ook bij de latere voorjaarsnota's omdat we dit jaarlijks tegen het licht willen houden.

Investeringsvolume

Met het vaststellen van het niveau van de investeringsuitgaven heeft het algemeen bestuur invloed op de toekomstige kapitaallasten en daarmee op de totale kosten en de tarieven. Bij het vaststellen van het niveau zijn ambitie/tijd en inhoudelijke prioritering, naast kostenbeheersing, belangrijke uitgangspunten.

Op dit moment bedragen de kapitaallasten ongeveer 1/3^e van de totale kosten. Hierbij dienen wel drie kanttekeningen te worden geplaatst.

1. Het grootste deel van de kapitaallasten ligt voor de komende jaren vast omdat deze worden veroorzaakt door de huidige vaste activa (geactiveerde duurzame productiemiddelen).
2. De kapitaallasten worden mede bepaald door de stand van de rente. De rentestand fluctueert. Wanneer herfinanciering tegen andere rentelasten moet plaatsvinden, veranderen de kapitaallasten zonder dat er sprake is van meer of minder geïnvesteerd vermogen;
3. Sommige investeringen zijn onvermijdelijk omdat er een wettelijke taak aan ten grondslag ligt.

In de huidige begrotingssystematiek zijn de kapitaallasten in de meerjarenraming gebaseerd op een meerjarenraming voor investeringsuitgaven die grotendeels uitgaat van vervanging van de huidige duurzame productiemiddelen bij het verstrijken van de economische levensduur.

Actie: het college gaat onderzoeken of er een goed hanteerbare systematiek mogelijk is waarbij meer samenhang kan worden gebracht tussen de begrote kapitaallasten van de oude en nieuwe investeringen en de prioritering van de investeringsplanning.

Waterschapsbelastingen

Het waterschap is een instelling die met het heffen van belastingen zelf inkomsten genereert om haar taken uit te voeren.

De kosten van het waterschap worden verdeeld naar twee hoofdkostendragers: het watersysteem en het zuiveringsbeheer. Deze taken worden bekostigd uit de opbrengst van zes verschillende belastingen. Onderstaand zijn deze weergegeven met de tarieven zoals ze voor 2009 zijn vastgesteld. Tevens zijn daarbij de zogenaamde heffingsmaatstaven en de opbrengsten per belasting vermeld, zodat ook duidelijk wordt hoe die zich verhouden tot de totale belastingopbrengst.

Belastingcategorie	heffingsmaatstaf	aantal heff.maastaven	tarief 2009	totaal heffing (x 1.000 €)
Watersysteemheffing ingezetenen	per huishouden	274.575	€ 62,25	16.451
Watersysteemheffing overige ongebouwd	per hectare	59.220	€ 60,68	3.810
Watersysteemheffing natuur	per hectare	9.410	€ 4,60	43
Watersysteemheffing gebouwd	per € 2.500 WOZ	41.273.947	€ 0,56	22.989
Zuiveringsheffing/ Verontreinigingsheffing Woonruimten	per vervuilingseenheid	656.053	€ 54,72	35.902
Zuiveringsheffing/ Verontreinigingsheffing Bedrijven	per vervuilingseenheid	251.883	€ 54,72	13.784
totaal				92.980

Nota Bene: Zuiveringsheffing en Verontreinigingsheffing zijn twee aparte soorten belasting maar hebben hetzelfde tarief.

Landelijk vindt nu een evaluatie plaats van de consequenties van de nieuwe Waterschapswet op het gebied van de kostentoedeling en belastingheffing.

Actie: het college kijkt of de landelijke evaluatie ook gevolgen heeft voor de regelgeving van De Stichtse Rijnlanden op dit gebied (met name de kostentoedelingsverordening) en legt dit voor aan het algemeen bestuur.

Het waterschap kent ook een kwijtscheldingsbeleid. De mogelijkheid van kwijtschelding is bedoeld voor belastingschuldigen die op grond van hun inkomen geacht moeten worden niet in staat te zijn hun belastingschulden te voldoen.

Er wordt een betalingscapaciteit berekend door op het netto inkomen een aantal componenten in mindering te brengen, zoals huur en ziektekostenverzekering. Is deze betalingscapaciteit lager dan de kwijscheldingsnorm, dan komt de betreffende belastingschuldige in aanmerking voor kwijschelding. De kwijscheldingsnorm is gerelateerd aan de bijstandsnorm. Het rijk hanteert een kwijscheldingsnorm van 90% van de bijstandsnorm. De meeste gemeenten en waterschappen hanteren een kwijscheldingsnorm van 100% van de bijstandsnorm.

De regels voor kwijschelding zijn landelijk vastgelegd in een AMvB.

Waterschappen en gemeenten kunnen hier van afwijken door:

- een ruimere kwijscheldingsnorm te hanteren (dit hebben wij en de gemeenten in ons beheersgebied gedaan)
- in het geheel geen kwijschelding te verlenen
- slechts gedeeltelijk kwijschelding te verlenen (voor een percentage van het belastingbedrag).

Wij willen het huidige kwijscheldingsnorm van ons waterschap handhaven, mede omdat die aansluit bij de norm die de gemeenten in ons beheersgebied hanteren.

Huisvesting

Bij de totstandkoming van ons waterschap is bewust de keuze gemaakt om de organisatie zoveel mogelijk centraal te huisvesten. De enige uitzondering op dit beginsel geldt voor de buitendienstmedewerkers en de muskusrattenbestrijders. Zij zijn gehuisvest in hun rayon, dicht bij het werk in het veld en op de zuiveringsinstallaties. Toen de centrale organisatie een aantal jaren geleden uit het gebouw Poldermolen 2 dreigde te barsten, is het naastgelegen pand Poldermolen 3 aangekocht. Weliswaar een sub-optimale oplossing, maar door de zeer nabije ligging kunnen in elk geval een aantal facilitaire voorzieningen gemeenschappelijk worden gebruikt en is er dus nog voldoende interactie tussen de gebruikers van de panden. Bestuur en organisatie zijn dus nu nog op zich adequaat en kostenefficiënt gehuisvest, maar we lopen wel weer tegen de grenzen aan.

Het waterschap moet als werkgever uiteraard zorgen dat de medewerkers qua materieel en huisvesting goed zijn toegerust om hun taak uit te oefenen, op effectieve en efficiënte wijze. Voor de huisvesting van de buitendiensten loopt thans een onderzoek om, bijvoorbeeld door samenvoeging van en/of concentratie op bepaalde locaties samenwerking te bevorderen en ook efficiencyvoordeel te behalen. Het dijkhuiscomplex in Jaarsveld wordt hierbij betrokken. Als het waterschap bestaande taken intensiever gaat uitvoeren en/of een taakverbreding aan de orde is, dan gaat de huisvesting in Houten te kortschieten en zal gekeken moeten worden naar andere opties voor de huisvesting van bestuur en organisatie. Het is immers duidelijk dat bestuurlijke ambities op het gebied van de taakuitoefening door het waterschap een relatie hebben met de grootte van de organisatie en dus ook met de huisvestingsbehoefte.

Actie: binnen twee jaren komt het college met een notitie over de huisvesting van onze centrale organisatieonderdelen.

V. EN TRANSPARANT VOOR ONZE INGEZETENEN

Goed openbaar bestuur

Besturen van organisaties in het openbaar bestuur – gemeenten, provincies, waterschappen, rijk – zijn samen bepalend voor de mate waarin het openbaar bestuur professioneel, betrouwbaar en geloofwaardig is voor de burgers. Dat vraagt om een bewustzijn bij besturen van de waarden die zij als grondslag hanteren in hun dagelijks functioneren. De “Nederlandse code voor goed bestuur”, zoals onlangs opgenomen in de Troonrede, kan daarbij helpen.

Met de code voor goed bestuur worden de volgende doelen nagestreefd:

- Het eerste doel is het bijdragen aan een professionele, betrouwbare en geloofwaardige overheid, doordat besturen van overheidsorganisaties waarden van goed bestuur bewust als basis gebruiken voor het dagelijks functioneren en hierin een gezamenlijk kader ontwikkelen. De code vergroot het bewustzijn binnen en trots op de overheid.
- Daarnaast biedt de code publiekelijk inzicht in wat besturen in het openbaar bestuur van zichzelf vragen in hun functioneren. Waar de burger vaak niet kan kiezen tot welke overheidsorganisatie hij zich voor een bepaalde dienst kan wenden, is het aan die overheidsorganisaties om hun eigen prikkels te organiseren. De code is zo'n prikkel.
- Het derde doel is het creëren van samenhang in bestaande maatregelen, initiatieven en afspraken of het stimuleren daarvan. Te denken valt aan de Burger Service Nummer ten behoeve van de kwaliteit van dienstverlening.
- Tenslotte ontstaat er met de code een platform voor het uitwisselen van goede voorbeelden en dilemma's binnen het openbaar bestuur, over sectorale grenzen heen.

Goed openbaar bestuur vergt onderhoud en continue aandacht. De code “leeft” als besturen hem gewetensvol toepassen en daarvan regelmatig verslag doen.

De code kent de volgende algemene beginselen:

- Openheid en integriteit: het bestuur is open en integer en maakt duidelijk wat het daar onder verstaat. Het bestuur geeft in zijn gedrag het goede voorbeeld, zowel binnen de organisatie als daarbuiten.
- Goede dienstverlening: het bestuur zorgt voor een goede dienstverlening door de organisatie (ondermeer blijkend uit een goede afdoeningsregistratie van meldingen en klachten of bijvoorbeeld uit in dit verband op te stellen kwaliteitshandvest).
- Participatie: het bestuur weet wat er leeft in en om de organisatie en laat zien wat het daarmee doet.
- Doelgerichtheid en doelmatigheid: het bestuur stelt de doelen van de organisatie vast, maakt die doelen bekend en richt zich daarop in zijn dagelijks werk.
- Rechtmatigheid en rechtvaardigheid: het bestuur neemt de beslissingen en de maatregelen die het mag nemen, die rechtvaardig zijn en die nodig zijn om de gestelde doelen te behalen.
- Zelfreinigend en lerend vermogen: het bestuur bestuurt de organisatie, laat zich hierop controleren en is hierop aanspreekbaar. Het bestuur verbetert zijn prestaties door te leren van eventuele fouten en andere ervaringen.
- Verantwoording: het bestuur spant zich in om zich regelmatig en ruimhartig naar de omgeving te verantwoorden.

De code is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Zij komt alleen tot leven als zij gedragen wordt door de besturen zelf en terug te zien is in hun dagelijks functioneren. Bestuurders en leidinggevendenden zijn cruciaal om dit te realiseren.

Actie: het college vindt het belangrijk dat ook het bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden concreet inhoud gaat geven aan deze code en als een van de stappen daartoe komen wij voor de zomer van 2009 met een voorstel voor een nieuwe integriteitsregeling, voor zowel bestuurders als medewerkers.

Rekenkamerfunctie

Als hoogste bestuursorgaan stelt het algemeen bestuur (AB) van het waterschap het beleid vast en stelt zij de (financiële) middelen beschikbaar die bij de beleidsuitvoering mogen worden ingezet. Het is vervolgens aan het dagelijks bestuur (DB) om het beleid uit te voeren, waarbij de beschikbaar gestelde middelen mogen worden ingezet. Het DB moet er voor zorgen dat de middelen worden ingezet zoals toegestaan (rechtmatigheidvraag), dat de beleidsdoelen met de inzet van zo min mogelijk middelen worden bereikt (doelmatigheidsvraag) en dat de beleidsdoelen daadwerkelijk worden bereikt (doeltreffendheidvraag). Het DB legt hierover verantwoording af aan het AB, dat hierover als vertegenwoordigend orgaan een oordeel kan geven. Dit is de controlerende functie van het AB. Het uiteindelijke doel van het instellen van een rekenkamer(functie) is de versterking van de controlerende functie van het AB.

Enkele jaren geleden is in wetgeving voor provincies en gemeenten de verplichting vastgelegd om een rekenkamer(functie) in te voeren per 1 januari 2005 respectievelijk 2006. De belangrijkste reden daarvoor is om de vertegenwoordigende organen te voeden met informatie die aangeeft hoe het met de rechtmatigheid, doelmatigheid (efficiëntie) en doeltreffendheid (effectiviteit) van het uitgevoerde beleid en de bestede middelen is gesteld. Dit uit hoofde van transparantie en verantwoording aan de burgers en bezien in het licht van het ingevoerde dualisme. Een wettelijke verplichting voor de waterschappen tot het invoeren van een rekenkamer(functie) bestaat (nog) niet.

Er bestaan, naast de rekeningcommissie (tot nu toe door ons waterschap gehanteerd) verschillende vormen/varianten van controle door het algemene bestuur op het waterschap. Bijvoorbeeld: de rekenkamercommissie, de (landsdelige) rekenkamer voor een groep van waterschappen of een waterschapsrekenkamer voor alle waterschappen. Genoemde varianten zijn verschillend voor wat betreft: samenstelling, betrokkenheid van het AB bij de keuze van onderwerpen, taken en bevoegdheden, rapporten en adviezen, benoeming en ontslag, ambtelijke of externe ondersteuning, beschikbare middelen etc etc. Altijd geldt dat de rekenkamer(functie) zelf zijn agenda bepaalt en dat er op de een of andere manier sprake is van het principe van hoor en wederhoor. Verder valt de rekenkamer(functie) nooit onder het AB, maar is onafhankelijk van het AB en DB. Het AB kan de rekenkamer(functie) vragen een onderzoek uit te voeren naar een bepaald onderwerp.

Concreet staat ons waterschap nu voor de vraag of wij, naast de bestaande controle-instrumenten, de controlerende functie willen versterken met een rekenkamer(functie) en, zo ja, hoe?

Actie: het college komt in de 2^e helft van 2009 met een notitie over een rekenkamerfunctie, maar hier geldt dat het om een instrument gaat van het algemeen bestuur, dus het gaat dan om een voorzet van het college, niet meer en niet minder.

Naar een open organisatie

Als functionele, taakgerichte overheid hebben waterschappen van oudsher een technische, wat naar binnen gerichte cultuur, ook in de werkorganisatie. Dat maakt dat de medewerkers in het algemeen weinig oog hadden voor andere invalshoeken en dat de bestuursondersteuning derhalve niet voldoende gericht was op het waarborgen van “goed bestuur” zoals daar nu wordt tegenaan gekeken (zie ook onder ‘Goed openbaar bestuur’). Initiatieven als de nieuwe Waterschapswet vloeien daaruit voort.

Dit alles heeft een sterke doorwerking naar de organisatie. Het organisatieontwikkelingsprogramma Waterkracht is daarom in 2006 van start gegaan vanuit het besef dat de

organisatie een stevige inhaalslag zou moeten maken om in 2009 bij de start van de nieuwe bestuursperiode klaar te zijn voor de eisen die aan het waterschap gesteld worden. In de voorjaarsnota 2007 zijn door het algemeen bestuur de missie en het besturingsconcept vastgesteld op basis waarvan de verdere uitwerking heeft plaatsgehad. Vanzelfsprekend is daarbij voortgebouwd op reeds lopende activiteiten en initiatieven.

Waterkracht gaat in de eerste plaats om het veranderen van de organisatiecultuur.

Daarnaast zijn structuurveranderingen doorgevoerd om de effectiviteit en efficiency van de organisatie te vergroten.

De basis van Waterkracht is het werken in de leer-cyclus. Op alle niveaus moet de PDCA (plan do check act) cyclus maken dat we voortdurend werken aan verbetering.

De organisatie moet voortdurend alert blijven op de vraag of 'de goede dingen op de goede manier' gedaan worden.

Ons waterschap kent daarvoor verschillende mechanismen:

- **Benchmarking.**
Er is een lange traditie en ook de Unie stimuleert dit sterk. Verschillende externe partijen ondersteunen het proces van gegevens verzameling en verwerking. Het is belangrijk dat de doorwerking van dergelijke benchmarkonderzoeken hier verankerd wordt;
- **Audits.**
In relatie tot de toets door de accountant op rechtmatigheid en doelmatigheid. De afdeling Managementondersteuning heeft capaciteit om (financial) audits uit te voeren op basis van een auditprogramma. Dit programma wordt door het college vastgesteld naar aanleiding van de managementletter en rapportage van de accountant;
- **KAM (kwaliteit, arbo, milieu).**
De Stichtse Rijnlanden is sinds 2007 gecertificeerd op basis van ISO en OHSAS. Ook in dat kader worden interne en externe audits uitgevoerd. Enkele tientallen medewerkers zijn opgeleid tot interne auditor;
- **INK.**
In het kader van Waterkracht zijn medewerkers- en klanttevredenheidsonderzoeken uitgevoerd als onderdeel van het werken op basis van het INK-model. In 2009 is de volgende ronde voorzien;
- **De interne planning, registratie en rapportagesystematiek.**
Het proces om een en ander periodiek te bespreken is of wordt aangepast ter ondersteuning van het vastgestelde sturingsconcept. Daarbij gaat het nadrukkelijk om de volle breedte, over de productie en over de inzet van budgetten en mensen.

Elektronische dienstverlening

E-dienstverlening komt er op neer dat burgers en bedrijven door de overheid in staat worden gesteld hun zaken via de PC met de overheid te communiceren. Dit naast de andere kanalen die er zijn zoals post, fax, balie en telefoon. Te denken valt aan meldingen, vergunningen, klachten en belastingen. Doel hiervan is uiteraard om de dienstverlening verder te verbeteren. Om een stimulans te geven aan de e-dienstverlening hebben de Unie van Waterschappen (UvW), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) een verklaring ondertekend. De titel hiervan is: "Betere dienstverlening, minder administratieve lasten met de elektronische overheid". De verklaring verwijst sterk naar de Burger Service Nummer en gaat uit van één loket, transparantie in handelen en het eenmalig verstrekken van gegevens door de aanvrager. In de verklaring zijn afspraken opgenomen die sterk ICT gericht zijn: onder andere aansluiting op basisvoorzieningen, DigiD en BSN. Naast aansluiting is het aan ons het gebruik van deze aansluitingen op te nemen in de werkprocessen en dat burger en bedrijven daadwerkelijk een betere dienstverlening ervaren.

E-dienstverlening is een onderwerp dat verschillende afdelingen raakt en een verandering in ons waterschap teweeg zal brengen. Daarom is er voor gekozen het als een programma op te pakken.

Een realisatieplan is in de maak en zal in 2009 richting uitvoering gaan. Hierbij zijn wij sterk afhankelijk van de ontwikkelingen rond de Wabo en de Landelijke Voorziening Omgevingsloket (LVO) die hier uit voortkomt. Afhankelijkheid is er ook met betrekking tot de basisadministraties die landelijk worden ontwikkeld en waar ons waterschap zelf op moeten aansluiten.

Bij dergelijke ontwikkelingen maken de waterschappen ondermeer gebruik van Het Waterschapshuis. Dit is in 2005 opgericht als regie- en uitvoeringsorganisatie met als doel samenwerking tussen de waterschappen in Nederland op het gebied van ICT te ondersteunen en te versterken. Deze samenwerking wordt noodzakelijk geacht om de waterschappen in staat te laten zijn de schaal en complexiteit van onderwerpen als Elektronische Dienstverlening en Informatiearchitectuur in de komende jaren aan te kunnen. Daarnaast speelt Het Waterschapshuis een belangrijke rol in de richting van commerciële partijen in de markt, bijvoorbeeld om zo schaalvoordelen te behalen.

Actie: het college wil inhoud blijven geven aan de samenwerking in Het Waterschapshuis omdat het duidelijk een meerwaarde heeft voor de waterschappen. Zeker hier geldt dat we als waterschappen gezamenlijk veel sterker staan op dit gebied.

Communicatie

Tot nu toe is aan het begin van elke nieuwe bestuursperiode ook een nieuw communicatiebeleidsplan vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Op die manier kan een nieuw bestuur desgewenst ook nieuwe speerpunten of accenten aangeven voor het te voeren communicatiebeleid. Ook de educatiever activiteiten die we als waterschap uitvoeren (bijv. excursies op rioolwaterzuiveringsinstallaties) en waarin het waterschap ook samenwerkt met het IVN Utrecht en Stichting Utrechts Landschap (het lespakket 'Watch'), komen dan aan bod.

Een van de bouwstenen hiervoor is een imago-onderzoek dat we aan het begin van elke bestuursperiode houden. De resultaten van dit onderzoek en het plan van aanpak voor het nieuwe communicatiebeleidsplan worden in het voorjaar met 2009 met de commissie Bestuurlijke aangelegenheden, middelen en zuiveringsbeheer (BMZ) besproken.

Actie: de resultaten van het imago-onderzoek en het plan van aanpak voor het nieuwe communicatiebeleidsplan worden in het voorjaar van 2009 besproken met de commissie BMZ en in het najaar van 2009 legt het college het nieuwe communicatiebeleidsplan 2009 – 2012 ter vaststelling voor aan het algemeen bestuur